СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 272. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 21 листопада 1931. VOL. XXXIX. No. 272. Jersey City, N. J., Saturday, November 21, 1931. THREE CENTS.

ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЗНУЩАНЬ НАД ЖИДАМИ В ПОЛЬЩІ

НЮ ЙОРК. — Д-р Джозеф Тененбавм, голова екзекутивного комітету „Американ Джюіш Конгрес", зрезиґнував з головства „Комітету доброзичливости між Поляками і Жидами", а за причину резиґнації подав переслідування Жидів у Польщі.

Отсей комітет засновано тому два роки заходами Федерації Польських Жидів в Америці. Почесним предсідником комітету є д-р М. Мархлевський, польський ґенеральний консуль у Ню Йорку. Комітет має на цїли довести до зближення між Жидами і Поляками та до співпраці в користь обидвох народів і польської держави.

Д-р Тененбавм вислав до польського амбасадора Філіповича листа, в якім подає причини своєї резиґнації. Він каже, що польський уряд повів супроти Жидів таку політику, яка довела Жидів у Польщі до цілковитого зубожіння і руїни. Між 3,000,000 Жидів у Польщі, каже Тененбавм, панує розпука й тому там приходиться стрічатись тепер з такими небувалими явищами, як масові самовбивства серед Жидів. Буденними є також такі випадки між Жидами в Польщі, що матір продає свої діти, щоби дістати що їсти.

Крім того, пише Тененбавм, польський уряд не поробив ніяких кроків, щоби здержати антисемітські погроми, які далі продовжуються. А прецінь, каже Тененбавм, Жиди старалися заходами цього комітету всіми силами ратувати в останніх двох роках сплямлене польське імя з думкою, що чейже польський уряд розвяже за те польсько-жидівське питання.

Польський ґенеральний консуль заявив, що велика шкода, що Тененбавм уступає, та що він надїється, що польський уряд таки доведе до згоди між Жидами і Поляками.

НАТИСКАЮТЬ НА ЯПОНІЮ МОРАЛЬНО.

ВАШИНҐТОН. — Секретар стейту Стимсон мав довшу розмову телефоном з амбасадором Досом у Парижі в справі японсько-китайського конфлікту. З тої розмови можна вносити тільки те, що Злучені Держави є наразі проти економічного бойкоту Японії, а заявляються за дальший моральний натиск.

Амбасадор Дос готов засісти в Лізі Націй як репрезентант Америки, коли Ліґа схоче лагодити спір між Японією і Китаєм, покликуючися на пакт Келоґа-Бріяна.

З ІСТОРІЇ НЮЙОРСЬКИХ ХАБАРНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — Леґіслятурна комісія, яка провірює адміністрацію міста, дійшла до того, що в тім часі, коли Олвані був головою Тамані Гол, його адвокатська фірма переводила ріжні будівельно-концесійні справи, на яких заробила $206,459.48. У всіх тих випадках підставлювано інших адвокатів, котрим фірма відступала з побраної суми мале винагородження. Доперва тепер викрито, що всі ті справи були спершу відкинені, а потім полагоджувано їх, корисно дорогою відклику, а відклик виготовлювала фірма Олвані.

ҐРАТУЛЮЮТЬ ВОКЕРОВИ.

НЮ ЙОРК. — Мейор Вокер одержує зі всіх сторін Америки ґратуляції з того приводу, що він іде до Каліфорнії вставлятися за Мунія.

ПРЕЗИДЕНТ БІЛЬШЕ ДБАЄ ЗА ДОБРО ДЕРЖАВИ НІЖ ВЛАСНЕ.

НЮ ЙОРК. — Патрик Горлі, секретар війни, говорив на обіді Торговельної Палати про нові податки. Він підкреслив, що такими податками президент руйнує свої шанси бути наново вибраним президентом. Так думають многі, говорив Ґорлі, але президент тим не журиться, бо думає більше про добро держави ніж про своє власне.

АНҐЛІЯ ПІШЛА ЗА АМЕРИКОЮ ЩОДО ТАРИФИ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Кордель Гол, демократ з Тенесі, каже, що Велика Британія наложила 100% цло на ввіз товарів, щоби в той спосіб ратувати себе перед наслідками тої тарифи, яку заведено в Злучених Державах. Божевілля з високими тарифами уважає Гол великим нещастям.

ПОДІЛИВСЯ ШЕРАМИ З РОБІТНИКАМИ.

ШИКАҐО. — Річард Крейн мол., котрий помер 7 листопада в Ню Йорку, полишив маєток на суму $50,000,000. З того записав він у шерах для робітників своєї компанії $1,200,000. Ще за свого життя роздав він робітникам шерів на суму $12,500,000.

Він також розпорядив, щоби вразі, коли помруть його двоє дітей без залишення останньої волі, його маєток був поділений на дві части: половина має бути розділена між робітників, а друга має піти на добродійні цїли.

РАДИТЬ ГУВЕРОВИ НЕ КАНДИДУВАТИ.

ШИКАҐО. — Сенатор Гайрем Джонсон з Каліфорнії заявив, що Гувер зробив би велику прислугу республиканській партії, якби вже тепер заявив, так як Кулидж, що не буде кандидувати знову на президента.

1-го ЛИСТОПАДА НА ЧУЖИНІ

Прибита нуждою та горем українська еміґрація в Німеччині, серед невимовно тяжких часів, які їй приходиться тепер в часі світової господарської кризи переживати, відсвяткувала гідно наше традиційне свято 1-го Листопада в день 2 листопада вечером.

По вступній бесіді проф. Кузелі досить численно зібрана публика вислухала короткого, але ядерного реферату п. В. Стахова про значіння листопада для всієї української нації. Відтак д-р Крупницький прочитав в німецькій мові свій реферат про господарство України, в якому доказав, що Україна може жити навіть у нинішніх часах своїм самостійним життям, ба що більше, що вона може мати рішаючий вплив на хід світового господарства та світової кризи, навязуючи звязки з усім культурним світом, для якого, до речі кажучи, теперішня большевицько-московська система на Сході є замкнена. Сотник Ярий прочитав кілька уривків з історії 2-го галицького кінного полку, яким він увесь час командував. Ці короткі нариси дали присутнім, особливо тим, що, так би сказати, пороху не нюхали, образ тих обставин, серед яких приходилося тоді битись нашим стрільцям за волю України проти безчисленних ворогів, як своїх так і чужих. На тому це скромне свято закінчено.

Напередодні відправлено в українській церкві в Берліні панахиду за всіх погибших за волю, а особливо за бл. п. нашого міністра військових справ, Вітовського, та його адютанта, Чучмана, яких не пощадила ворожа куля навіть на чужині. В той сам день українське студентське товариство „Зарево" зложило на гробі Вітовського, який є патроном товариства, вінець з національними стяжками. Також наш бувший диктатор зложив від себе вінець, на диво з жовто-блакитними стяжками, хоч це тепер не відповідає його „червоній" політиці.

КОНФІСКАТА ЗБІРКИ ПОЕЗІЇ У. КРАВЧЕНКО.

На днях сталася нашій вельмишановній Ювилятці У. Кравченко велика кривда. Низку плодів її великого духа під з. „Для Неї все", що, сплетні у невміручу китицю квіток, старалися побачити світ, надіялися зайти у кожну хату, в кожні руки і розбудити духа, забрала поліційна влада. Поезії, друковані вже в більшій частині по ріжних часописах і журналах, перейшли щасливо цензуру. Забрали нічною порою, з ревізіями і при цьому заявили, буцімто поетка не мельдована як У. Кравченко, що приїхала з Росії ітд. Інші: примірники, яких ще не вислано до Перемишля, забрали у видавництві „Загальна Книгозбірня" в Коломиї. Вправді внесено спротив у справі конфіскати, але чи вислід буде позитивний, ніхто не знає.

ЧОТИРНАЦЯТЬ ДНІВ АРЕШТУ ЗА ТРИЗУБ.

Станиславівське старость покарало голову „Просвіти" в Єзуполи, Степана Кавку, 14-денним арештом за тризуб, який висів у театральній салі над куртиною. Тризуб цей висів там уже 10 літ. Проти карного наказу старости вніс укараний відклик до суду.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

В неділю, дня 22. листопада, в годині 8.30 рано, буде українська діточа програма на радіо. зі стації WLBX 1500 кс. в Лонг Айленд Сиі, давана українським підприємством „Сурма" в Ню Йорку. — Буде виступати українська молодеча банда зі Степлетон, Н. Й., під проводом п. Січки.

КОНФІСКАТА ТВОРІВ ОЛЕСЯ В ПОЛЬЩІ.

Розпорядком місцевої польської влади 12 вересня ц. р. сконфісковано у Львові одинацятий том творів О. Олеся (Збірка поезій: „Кому повім печаль мою"), що його було викінчено друком на два дні передтим.

РОЗВЯЗАННЯ ПОВІТОВОЇ РАДИ ЧЕРНОВЕЦЬКОГО ПОВІТУ.

Черновецький „Час" пише: Міністерство внутрішніх справ розвязало повітову раду черновецького повіту, встановляючи інтеримарну комісію, в якої склад входять: Ромуальд Шимоновіч, о. Аврам Іван, Кіслінґер Кароль, Поповіч Ґеорґій, д-р Ґотліб Йосиф, полковник Карабец Олекс., Юрій Сербенюк і полк. Василь Мирон. По національностям входять до інтеримарної комісії 4 Румуни, 1 Поляк, 1 Німець, 1 Жид і один Українець.

Мусимо запротестувати проти упослідження при встановленню повітової ради якраз Українців, що творять у черновецькому повіті 75 процент усього населення.

ЯК ОБКРАДАЮТЬ ДЕРЖАВУ.

Як звісно, румунська держава закупила від нафтярського підприємства „Стяуа Ромуна" велику скількість акцій, щоби помогти підприємству вийти з фінансових труднощів. Тепер ставить такі самі претенсії підприємство „Кредітул Мініер". Це підприємство видало в 1927 році на репрезентацію, ґратифікації і т. п. не менше як 46 мільонів і 120 тисяч леів.

„Епока" запитує тепер, що має означати ця фантастична цифра й хто удавився цими мільонами.

Дальше запитує „Епока", чи міністерство фінансів розпочало слідство в справі заплати податків від тої суми, котрою наживилися ріжні ґешефтярі.

РАДЯНСЬКИЙ ВІЦЕКОНСУЛЬ ГРИҐОРІЇВ ВІДХОДИТЬ ЗІ ЛЬВОВА.

Львівська „Ґазета Поранна" подає, що радянський віцеконсуль, М. Григоріїв, який на становищи віцеконсуля перебував у Львові близько 5 літ, покидає Львів. В поінформованих кругах, твердить згадана ґазета, панує переконання, що останні невдалі потягнення Григорієва в українських справах спричинили його перенесення зі Львова.

ФАЛЬШІВНИКИ 5-ЗОЛОТІВОК.

У Велюню (пов. Лодзь) арештувала поліція Владислава Кою та Казимира Ґлянковського за те, що фальшували 5-золотівки і ті фальшиві монети пускали в обіг. Вони теж фальшували доляри. Підчас ревізії знайдено в них богато фальшивих монет та приладів до фальшування.

СОБОР УСІХ ПРАВОСЛАВНИХ ЦЕРКОВ.

Дня 10 червня 1932 р. збереться на Афонській Горі собор всіх православних церков цілого світа. Кожду церкву будуть заступати два епископи з рішаючим правом голосу. Епископи мають право мати в своїм супроводі двох радників, але ці не матимуть права голосу. Хоч у російській церкві тепер розкол, то вона все-таки буде на соборі заступлена. Собор має вирішити справу скликання 8. Вселенського собора православної церкви. Треба знати, що від 13. віку ані разу не був скликаний Вселенський собор православної церкви. Тому то богато церковних справ, що виникли протягом довгого часу, не були дотепер вирішені.

БАНК ДЛЯ ЖІНОК.

В Амстердамі є банк, з якого можуть користати виключно лище жінки. Банк полагоджує теж інші справи поза уділюванням позичок, а саме бере під свою опіку інтереси жінок, які віджджають на відпустку, або на лічення. За посередництвом цього банку справджують жінки вимір податків і провірюють господарку управи своїх маєтків.

САМОГУБСТВО РУМУНСЬКОГО ПРОМИСЛОВЦЯ.

В Разваді застрілився наймолодший з братів Кимпяну, що був власником богатих у нафту теренів. Кость Кимпяну продав свої нафтові поля підприємству „Кредітул Мініер". Одначе продаж наступила не за гроші, але за акції цього підприємства. Та коли вартість цих акцій цілковито впала, Кимпяну остався вбогим чоловіком.

ПРИЧИНКИ ДО ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ЗГОДИ.

Ми вже доносили про те, що якась злочинна рука висадила у Вівсю могилу Українських Січових Стрільців. „Ґазета Варшавська" з 16. X. ц. р., ч. 316, пише про цю подію під наголовком „Українці висадили в повітря могилу польських вояків" ось що: „У Вівсю, підгаєцького повіту, висадили в повітря вояцьку могилу з часів великої війни. Нема сумніву, що це звиродніле діло доконали українські „вивротовце". Читаєш і дивуєшся: чи це має бути жартчи божевілля?

ДЕЩО ПРО МОРОЖЕНЕ НА ВУЛИЦІ.

Один лондонський лікар перевірив 35 пробок мороженого, яке продавали на вулиці. Понад один міліярд хоробо-творчих зарязків знайшов він у кожному шестистінному центиметрі цього мороженого; були там зарязки тифу, шкарлятини і дифтерії.

КОЛЬОНІСТИ ПРИВЕЗЛИ З СОБОЮ МАЛЯРІЮ.

З Констанци (Румунія) доносять, що з останнім транспортом македонських кольоністів занесено в околицю Каліяри тропічну малярію. Дотепер умерли 4 кольоністи.

ВАТИКАН БУДЕ МАТИ ВЛАСНЕ КІНО.

У Ватикані переговорюють тепер у справі будови власного кіна. В засаді рішено построїти кіно, котре буде першим кіном Св. Престола.

ЯПОНЦІ ЗАХОПИЛИ МІСТО ЦІЦІКАР

КИТАЙСЬКА АРМІЯ ЗДЕМОРАЛІЗОВАНА. ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ НОВІ РАЙОНИ.

МУКДЕН (Манджурія). — Японська армія заняли місто Ціцікар, звідки ледви встиг утекти китайськи ґенерал Ма. Заняття міста Японцями для Китайців сталося цілком несподівано. Китайці думали, що Японці не перейдуть через смугу Китайсько-Східної залізниці, щоб не порушувати невтралітету району, який знаходиться під впливом Росії.

В наступі на Ціцікар зі сторони Японців брали участь літаки, важка полева артилерія, кіннота й піхота. Скомбінованим ударом Японці легко розбили китайську армію й змусили її здезорґанізовано відходити на північ. Тепер японські літаки бомбардують інші міста й райони Манджурії, де купчаться недобитки армії ґенерала Ма. Між іншим Японці бомбардували місто Ґайлун, що знаходиться 100 миль на північ від Харбіна.

В Манджурію прибувають нові японські війська, про які Японці кажуть, що це посилаються лише на зміну зморенним військам свіжі, а не підсилення японської армії. З переходом Ціцікара до рук Японців вони стали тепер панами ситуації на значній частині північної Манджурії, бо Ціцікар є дуже важним стратеґічним, комунікаційним та економічним центром.

КАЙ ШЕК ПОВЕДЕ АРМІЮ ПРОТИ ЯПОНЦІВ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Президент китайської републики й головнокомандуючий всіми китайськими військами, ґенерал Кай Шек, заявив на секретному засіданню своєї партії, Куомінтаґ, що він поведе армію проти Японців. Кай Шек сподівається виставити в короткому часі дво-міліонову армію, на чолі якої стане він сам.

Кай Шек виїхав до Пекіна, щоб там відбути наради з бувшим ґубернатором Манджурії, Ченґ-Ґсюліянґом, якого Японці скинули з ґубернаторства. В Китаю розпочалася завзята аґітація за війну проти Японії й заклики до населення стати в обороні цілости й незалежности всього Китаю.

МОСКВА МОВЧИТЬ.

МОСКВА (СССР). — Японський посол передав радянському урядови відповідь свого уряду на обвинувачення Москви, що Японці ширять чутки про те, що Москва пособляє Китайцям. У тій відповіді разом з тим повідомляєтьея, що Японці захопили Ціцікар і що вони не перешкаджають нормальному рухови на Східно-Китайській залізниці.

Радянський уряд ще нічого не заявив на цю відповідь, бо покищо „пильно її студіює".

ЯПОНІЯ ДИКТУЄ ЛІЗІ НАЦІЙ.

ПАРИЖ (Франція). — В той час, як члени Ради Ліґи Націй не можуть знайти спільної плятформи для виступу в японсько-китайському конфлікті, японський представник заявив, що Японія не звільнить Манджурії до того часу, поки не буде підписаний нею безпосередньо з Китаєм новий мировий договір. Цей договір має забезпечити всі інтереси Японії в Манджірії.

Доки такий мировий договір не буде складений, Манджурія має лишитися під японською военною окупацією.

БРІЯН УСТУПИТЬ.

ПАРИЖ (Франція). — В парляментарних колах поширюється чутка, що міністер справ закордонних, Бріян, уступить зі свого становища. Підчас останніх дебат у справі міжнародньої політики Бріян не був присутній у парляменті. Це ще більше підтверджує чутки про його уступлення.

Говорять також про можливість уступлення цілого уряду Ляваля, проти якого ведуться гострі атаки через неясність у переговорах з Берліном та Вашинґтоном.

СТАЛІН ДАЛІ ВІДХОДИТЬ НАЗАД.

МОСКВА (СССР). — По наказу Сталіна переведено основну ревізію слідуючої пятилітки, що мусить початися від 1 січня 1933 року. Всі пляни значно врізано, а особливо в тяжкій індустрії. Радянська Росія відмовляється від свого гасла „дігнати й перегнати Америку".

До такого рішення примусило Сталіна тяжке економічне становище Росії й світова кріза, що тяжко відбивається на російському експорті. Тепер Росія має значно зменшити свій експорт.

БОРОНЯТЬ БЕРЕСТЕЙСЬКИХ ВЯЗНІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Суд над берестейськими вязнями ще тревае далі. Уряд заборонив місцевій пресі давати відомости про переслухання в суді, які тичаться діяльности уряду та часу перебування підсудних у берестейській фортеці. Більшість свідків зі сторони оборони кажуть, що обжаловані не мали ніколи на цілі силою скинути уряд Пілсудського.

Бувший львівський воевода, Дунін-Борковський, свідчив, що польські радикальні партії не винуваті за українські заворушення та за розповсюднення поза кордоном відомостей про польські звірства в Галичині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокe число три центи.	
Full year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВОКЕР В ОБОРОНІ МУНІЯ

Мейор найбільшого в світі міста, себто Ню Йорку, відомий у цілій Америці, а навіть в Европі, як веселий, повний гумору „Джімі". Ота дотеперішня популярність мейора Вокера буде нічим у порівнанню з тою, яку він готов здобути, коли йому вдасться причинитись до звільнення Томи Мунія. Бо саме з боку Вокера можна було найменше надіятися такої оборони.

Справа Томи Мунія аж надто добре відома, щоби над нею широко розписуватися. Тяжить вона великою плямою над Америкою і ніякий свободолюбний Американець не годен зрозуміти, як те, що могло приключитися в часах военної гістерії, може мати місце в часах, коли повинна рішати якась справедливість і людяність.

Виразними зізнаннями свідків стверджено, що Муні карається у тюрмі 15 літ цілком невинно, бо засуджено його за кидання бомби в Параді Поготівля в Сен Френсиско в 1916 році на підставі фальшивих зізнань. У невинність Мунія вірить також і мейор Вокер. І не тільки він, але тисячі визначних людей, котрі від літ роблять старання, щоби звільнити Мунія.

Крок, на який рішився Вокер в обороні Мунія, набирає драматичности ще й з того боку, що з ним звязана 80-літня мати Мунія. Ота старушка пише до Вокера й каже, що мусить іти до шпиталю й в імени Бога благає мейора, щоби він допоміг їй побачити перед смертю свого сина, котрий завжди був добрий для неї.

Судьба Мунія є тепер у руках Джеймса Ролфа мол., ґовернора Каліфорнії. Він один може помилувати Мунія. Та звільнення Мунія не може бути ніяким помилуванням, а тільки виявом примітивної справедливости. І треба дати мейорови Вокерови признання за те, що він саме так ставить справу, що виразно підносить, що засуд Мунія був опертий на кривоприсязі.

Ґовернор Ролф є особистим приятелем мейора Вокера. З заяви Вокера виходить, що він уже мав розмову з Ролфом щодо Мунія та що ґовернор знає, що Вокер уважає Мунія невинуватим у бомбовім замаху. Тому годі передбачити, чи теперішня інтервенція Вокера заважить. Всеж таки через таку інтервенцію справа набрала тепер нового розголосу і є надія, що може таки вдасться виратувати невинну жертву. Та як би не було, Вокер здобувся на великий благородний учинок.

ЩО ДІЄТЬСЯ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ

(Реферат, виголошений на Річнім Засіданню „Обеднання Українських Організацій в Америці").

(7)

Тому нехай кождий сам застановиться, чи не було би вказане якусь частину свого капіталу вложити в краєві українські **централі!** Але тільки централі, бо за них запорука прямо необчислено висока. Що зискалиб на цьому обі сторони? Одно, що краєві установи платять за капітали, вложені в доляровій валюті, сім (7)%, отже майже подвійно стільки, що американські, а друге — місцеве населення скріпилось би відразу, стало би більше самостійне, незалежне. Відсоток від капіталу (7%) не тому такий високий, що інституція ніби непевна, але тому, що в Европі кредит дорогий, бо запотребовання готівки велике.

Ще заходила би обава, чи змогли би вкладники одержати назад свої капітали, в якій валюті і якої вартости.

Правда, що через колишню девалюацію польської валюти деякі наші „Американці" потратили свої щадничі вкладки; але це було в тому часі, коли Польща не мала ще американських капіталів і видала була закон, що в Польщі можна обертати тільки польською валютою; тоді всі обороти в долярах перемінювано на польську валюту. Сьогодні Польща, маючи американські позички, мусіла видати закон, що всі обороти, роблені в долярах — **мусять бути реалізовані в долярах.** Якби так Американці складали свої ощадности в Польщі в польській валюті, тоді одержали би ще вищі відсотки (найменше 8%), але якраз через застереження долярової валюти платять банки тільки сім (7) відсотків. В якій валюті вложена ощадність, у такій ефективно звертається. І селяни беруть тепер позичку тільки в долярах. Ба, що більше. При реалізації позички підписує кождий заяву, що на випадок спадку доляра він зверне стільки, скільки вартував доляр у дні реалізації позички. Для тих знов, що потратили свої ощадности в краєвих інституціях через колишнє обезцінення польської валюти, треба сказати на потіху, що їх майном таки збогатились українські селяни. Адже українські кредитові інституції давали позички тільки українським селянам на купно землі. Селянин купив землю, сплатив трохи капіталу, а решту капіталу мусіла кредитова іституція перечислити прямо на ніщо! За 1,000 корон кредиту вартости 200 дол. сплачували селяни нераз по 10 зол., себто один доляр. Тому сьогодні селянство **віддовжене,** а це також підносить його кредитову вартість. Це вправді слаба потіха для вкладника, але всеж варто знати, що його майно осталося серед власного народу, може й у його родині.

А що було би, як би так настала політична переміна в Польщі?

Могло би статися, що хоче; за українські кредити ґарантує украінська земля, а на неї переміни не буде. Польща; створена з волі Америки, у великій мірі американськими кредитами фінансована, ніколи не виречеться довгів, затягнених в Америці. Бодай не можна собі того уявити. Навіть Совіти платять довги, які вони самі затягають.

Тому слід би американсько-українським орґанізаціям, а в першій мірі „Обеднаню", повести в інтересі самої таки іміґрації орґанізовану акцію в тому напрямі, щоби спонукати тих, які мають якийнебудь запас готівки, вкладати її на щадницю в українських фінансових централях Галичини. Узгляднення цього голосу малоб велике значіння не тільки економічне, але й політичне.

Всякі інші проекти у звязку з тою справою можна згори уважати за **нереальні.** Це вже виказали деякі спроби, но, і не той тепер час. Одиноко реальним було би — вкладати в краєвих українських фінансових централях **готові капітали.**

Чи це могло би бути реалізоване покликами до осіб, чи створенням якоїсь посередної централі тут, на місці, це повинно бути предметом розваги цієї наради. А що справа важна і не дасться доривочно обробити, може не булоб зайве поручити це Господарській Комісії при „Обеднанню", яка би в короткому часі предложила свої внески й зауваги.

Історія вчить, що між народами нема вродженого „сміття", до ролі якого бажав би нас дехто звести. Хіба, що даний нарід сам ним зробив би себе. Навіть такі народи дикі, бідні й брудні як племя Беде, з якого вийшов Джінґісхан, володар двох третіх частин Азії та половини Европи, можуть на довго рішати про долю континентів! І навпаки, такі народи, як творці пірамід, величних старинних святинь, вавилонської вежі та воздушних садів Семіраміди, стали нічим, розвіялися як пилина на вітрі. Тут не поможе мудрування, мовляв: усьому буває кінець. Правда, що вечір настає із заходом сонця. Але не це важне. Важне тільки це, як ти день провів, що ти за той день зробив. Глядім, щоб і ми не йшли спати, не полишаючи сліду нашої праці, наших заходів. Памятаймо, що боротьба за Галичину — це боротьба за Україну.

Велика думка-ідея робить навіть одиницю сильною. Ще сильнішим буде гурт одиниць.

Тому не тратьмо віри, а ставаймо всі до боротьби за боже і людське право народу. „Нехай витревалість царить у наших серцях, а ніхто не зможе нас побідити" — каже італійський поет-герой, Д'Анунціо.

Тому скажім собі, що

„Розібємо скалу, роздробимо ґраніт
І кровю власною і власними кістками
Твердий змуруємо гостинець і за нами
Прийде нове життя, добро нове у світ".

Рідна Школа.

В дотеперішньому рефераті порушено здебільша майже всі орґанізовані прояви українського народу та етапи його боротьби не то за кращу долю народу, але за його будуче. Та не можна поминути одної установи, яка чи не найбільше заважить своєю діяльністю на тій будучности. Це

„Рідна Школа".

Її завдання супроти майбутности народу такі великі, що навіть не годилось би обговорювати її діяльність всуміш з іншими ділянками.

Представмо собі, що ми, сучасники, лишаємо велике й цінне майно в недосвічені, незугарні руки дитини, яка не знає ні що з ним робити, ні як обходитися. Це саме було би з усіми надбаннями народу, колиб не було запевненого покоління, яке буде гідне й спроможне перебрати ті надбання не тільки в управу, але й розбудову.

Протягом 50 років працюють уже три покоління найсвідоміших людей над тим, щоб уложити цілу систему того способу, як зробити спосібними грядучі покоління — перебрати цінний спадок матеріяльних і моральних дібр нації, тобто над системою виховання молоді.

Коли зважимо, що перші проблески громадської думки в Галичині почалися нанову щойно в 1848 р., то мусимо здивуватися, що вже в 1882 р. прийшло до зорґанізовання **виховного товариства,** яке на довгі роки, крім тягарів, не давало орґанізованим одиницям ніякої матеріяльної користи. Тому, якби не дивитися на розвиток „Рідної Школи" в перших початках, всеж таки треба з подивом прийняти до відома, що в той час істнували люди, які вже тоді бачили потребу звернути увагу в той бік, куди її звертають тільки високо-культурні народи. Це свідчить, що в нашому народі завжди істнували як найкращі первні.

Пятнадцять літ готовилася „Рідна Школа" до тої праці, яку започаткувала, а заразом приготовляла громадянство на це, щоби воно в своїй масі підняло за свою — справу рідного шкільництва. І коли показалися безплодними всі зусилля здобути **українську державну** школу відповідно до потреби й чисельности народу, тоді кинено клич: основувати **приватні школи.** На початок узято **дівочі школи,** бо вихованням дівчат ніхто в нас не цікавився, а всякі спроби створити державну школу для дівчат не вдавалися. В р. 1898 основано першу дівочу школу у Львові, незадовго пішли за нею **дальші дві** дівочі, а в р. 1906 **вже й** основано першу приватну школу на селі в Зарваниці, золочівського повіту.

Як до часу оснування перших приватних шкіл звертала „Рідна Школа" головну свою увагу на орґанізування піонірів виховної справи, про добробут учительства, про основування бурс для убогої молоді, про видавництво педагогічного й дітого журналу („Учитель" і „Дзвінок") та діточої літератури, то від тої пори поширила свій круг діяльности на дуже непоплатну, дуже важку, але неоцінену в наслідках діяльність — на приватні школи.

В ріжних часах були вони в ріжних місцях, всякого роду, відповідно до потреби. Навіть у часі війни не припинювала „Рідна Школа" своєї діяльности. За вийнятком того часу, коли то Москалі були розігнали школи, з дівочого інституту зробили пансіон для „русских дівиц", а інвентар бурс вивезли на уладження шпиталів, — не припинили школи товариства своєї виховної діяльности ні на хвилю. На добавок — саме в часі війни відкрито ще й нову приватну хлопячу школу у Львові ім. Т. Шевченка, яка й до нині стоїть. Коли на наших землях засіла українська влада, то всі ті школи перебрано на державний етат.

(Дальше буде).

— Мій чоловік утік з моєю наймичкою.
— Ах, то страшне!
— Правда, головнож тепер, коли так тяжко дістати добру наймичку.

—o—

— Як дуже подібні ваші близнюки одно до одного! Як ви можете їх розпізнати?
— Дуже легко — пізнаю їх по відтисках пальців.

—o—

Чоловік: Чи ти чула, Перекалець лишив кругло 50 тисяч долярів по смерти. Ти певно хотіла би бути вдовою по ньому?
Жінка: Ах, не говори мені того, мій дорогенький! Таж ти знаєш, що я хочу лише бути вдовою по тобі!

—o—

Господиня до студента: — Я рада би знати, коли нарешті ви заплатите мені за хату?
Студент: Це питання пригадує мені, як людина взагалі мало знає.

—o—

Чоловік: Так, ті капелюхи дуже гарні, але такі маленькі.
Жінка: То купи мені два.

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(19)

Хоч цей аґрошкільник і совісно ставився до своїх обовязків, то всетаки його методи навчання були не на висоті наших загально-принятих методичних вимог. Зосібна, в навчанні грамоти, він перейшов від методи цілих слів, яка для нього була нечуваною новиною, до звукової. В політвихованню він не давав загальних понять про конституцію СРСР, про Україну і т. д., як це робиться в школах, але робив наголос на останніх „новинках" радзлади, в яких він, зрештою, й сам погано орієнтувався.

При цій нагоді скажу, що крім отсього наказу про персональну зміну вчителя в 1-шій Центральній школі ми не бачили ніякої допомоги від районової інспектури ЛН у нашій праці.

Все загальне, адміністративне й господарське керівництво було в руках нашої комісії, а методичне — в руках методичного комітету, що його виділила спілка „Робос". Цей комітет складався з трох педагогів-комплексників з дореволюційним педагогічним стажем.

Ранньою весною, через те, що учні перестали вже нормально відвідувати школу, ми ухвалили зробити випуск. Проектувалося зробити це врочисто, але весняна посівкампанія цьому перешкодила. Зробили всетаки перевірку знань. Виявилося, що учні навчились сяк-так читати й писати. Деякі читали зовсім не зле.

Перед випуском я якось зайшов у центральну школу й розмовляв з дітьми:

— Діти, хто з вас ходив минулого року до школи лікнепису?

Піднесли руку щось з половина дітей. Питаю одного:

— А чого ти й цього року ходив сюди, а не до ґрупи малописьменних?

— Бо я за літо забув читати.

Я зясував дітям важливість постійних вправ, закликав їх, щоб не розлучалися з книжкою не тільки на протязі літа, а й на протязі цілого свого життя.

Наша комісія й методком встановили певно, що, принаймні, на нашім воронцівськім ґрунті рецедив неписьменности спостерігається у 60% дітей, що закінчили такі однорічні (фактично шостимісячні) школи ЛН. Тішити себе надією, що в інших селах України ліпше, булоб цілком безпідставною ілюзією.

На закінчення ще хочу сказати про те, що, поруч з обчисленням неписьменних, ми робили й обчислення письменних, при чім у нас був запит: з якої мови письменний?

Лише чотири відсотки селян голосилися як письменні з російської мови, а решта (96%) були письменні лише з української мови. Я спеціяльно відокремив усіх селян з дореволюційною школою, й от з них 72% голосились письменними з української мови.

Ці цифри я добре памятаю, бо опрацював їх для статті, яку вислав у „Вісти". Але стаття була, очевидно, „ідеольоґічно невитриманою", бо в часописі не зявилась.

Кілька слів ще про ґрупи малописьменних.

Ми зовсім не мали на меті працювати з малописьменними, але нас само життя до цього примусило. Річ у тому, що добра половина ґруп на кутках фактично, через те, що неписьменні не ходили, перетворилися в ґрупи малописьменних.

Малописьменні були більш дисципліновані, охотніше брались до науки й деякі ґруповоди залюбки з ними працювали.

З малописьменними не можна було дотримуватись урядово приписаних комплексів чи стандартів, в роді: „були пани — були раби", „нема панів — нема рабів", їм треба було давати більше; вони здебільшого самі визначали розмови, програму тощо.

Це, безперечно, тільки сприяло ожвавленню, було корисним для навчання. Ґрупи малописьменних були дійсно корисними; вони нам показували, що українське селянство хоче вчитися, стремить до просвіти.

— Ех, — нераз думалося — як би викинути оту всю погань з сельбуду, з хат-читалень; як би розвіяти оту тяжку атмосферу радянщини, скільки можна булоб дійсно зробити для українського села?!

Український селянин нераз, як той метелик, летів на світло і — палив собі крила. Нераз замісць обіцяного хліба діставав від большевиків камінь. Ось чому він так опирається цій ліквідації неписьменности і ставиться з підозрінням до всякої акції большевиків.

XXXIX.

Наймитівська школа.

Раніше, як я вже про це згадував, сільсько - господарська профшкола давала своїх абітурієнтів перевазно в ВУЗ-и, але з часом, коли в звязку з колективізацією потреба в середньому аґрономічному персоналі значно зросла, абітурієнтам аґрошкіл було вигідніше йти зараз же на працю. Аґротехнік з середньою освітою діставав 110 до 160 карбованців на місяць, стільки й аґроном з вищою освітою.

Аґротехнік навіть вигідніший від аґронома: він менше „думає", менше „критикує", його не то що на Херсонщині можна заставити плекати бавовну, але, коли хочете, й... фіґові пальми. Словом, з загальною заміною справжніх фахівців на надійних „висуванців" попит на аґротехніків небувало зріс.

Але поруч з цим виникла проблема „пролетаризації" с.-г. профшкіл. Треба було випродукувати нових аґротехніків з найбільш надійних батрацьких шарів; але де їх узяти, коли 7-річки є все таки школи для середняків? Бідняків, а тим більше батраків (наймитів), в 7-річці мало вчиться. Зновуж ті, що приходять з 7-річок, не мають „виробничого стажу", є настроєні надто академічно, звикли до книжки, до науки, а коли вони вже попадають до профшколи, дивляться на себе як на майбутніх інтеліґентів.

Вирішено було взяти молодих наймитів прямо з виробництва, післати їх до школи, до „батрацьких" ґруп. Теоретично передбачалося взяти батраків, що мають освіту за 4-річку, і на протязі року підготовити їх до профшколи, тобто на протязі року такі наймити мусіли опанувати курс V, VI, VII, ґруп 7-річки; зробити за рік те, що діти більш працездатного віку, не перериваючи навчання, роблять на протязі трох років.

Справа була нова, не заповідала успіху, а Наркомос поставився до неї ворожо. Одначе під тисненням вищих чинників у деяких округах були утворені такі школи.

На Херсонщині була зорганізована одна така ґрупа при нашій профшколі. При окрінспектурі утворено іспитову комісію, покликано з усієї округи командированих сільґрупкомами спілки РЗЛ кандидатів, а через те, що цих кандидатів приїхало всього біля 40 чоловік, всіх їх без ніякого іспиту прислали у Воронцвку.

Ми не були готові до прийняття цих гостей; бракувало гуртожитків, не було ліжок, але все це сяк-так, за допомогою кооперацій, сільради, СІЛЬКВД на протязі двох тижнів налагодилось.

За цей час число кандидатів усе збільшувалось і ми самі утворили іспитову комісію.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ВИСЛУГУЮТЬСЯ ПЕРЕД ЛЯШНЕЮ.

Большевики на Великій Україні, щоб не дрочити своїх приятелів і сусідів Поляків, розпочали наново русифікацію України. Їх товариші-комуністи на землях України, що знаходяться під Польщею, по наказу з Москви через варшавський комуністичний центральний комітет розпочали завзяту агітацію проти українських народніх домів, просвіт, кооперативів і „Рідної Школи". Цю агітацію вони тепер ведуть і серед нашої заморської іміграції.

Комуністичні Юди заявляють, що вони признають боротьбу за школу в українській мові, яка утримувалась би лише на державні кошти, бо, мовляв, само українське населення не встані витримати тягару „Рідної Школи". А поки Ляхи зачнуть заводити на українських землях школи з українською мовою, то до того часу Українці мусять користуватися польськими школами, коли не хочуть залишитись аальфабетами. Ось така льогіка комуністичної агітації проти „Рідної Школи". Цього бажають від Українців і Поляки.

ПРОТИУКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ.

Комуністичні посіпаки не хочуть сказати правди до кінця й зазначити, що в польській державній школі, хоч би й з викладовою українською мовою, Польща буде виховувати собі вірних громадян, польських патріотів українського походження. Те саме большевики тепер роблять на Великій Україні, де вони в своїх школах з українською викладовою мовою виховують російських патріотів і стараються вбити в українських масах усяку свідомість їх національних та державних інтересів, відмінних від Москви.

Отсе саме тепер роблять і Поляки в своїх державних школах на українських землях. Та ліпше хай вони це роблять у польській мові, що відразу для українського населення робить їх школу чужою. Большевики хитріші від Поляків, а тому на Україні завели московські школи з українською мовою, старі́ючись тим ці школи зробити в очах українського народу „своїми школами". Не боротьба проти „Рідної Школи" тепер потрібна, а навпаки, боротьба за поширення „Рідної Школи" й по той бік сокальського кордону та на радянську Україну, щоб і там сам нарід виховував собі вірних синів по своїй власній уподобі, ане по наказу Москви.

ЕКОНОМІЧНИЙ МІЛІТАРИЗМ.

Професор Оксфордського університету, Цімерман, виголосив великий реферат про „економічний мілітаризм". Цю форму мілітаризму він уважає значно гіршою від военного мілітаризму, бо вона руйнує всі основи економічного, політичного та культурного життя народів і держав. Економічний мілітаризм викликає запеклу боротьбу між державами й народами та є батьком страшних економічних, фінансових, военних та інших потрясень.

Для нього нема ріжниці між магнатами великих тростів і сталінськими комісарами. Всі вони є однакові Наполеони й ведуть завзяту боротьбу поміж собою, а народи від того тяжко терплять. Ми ще пригадаємо, що економічний мілітаризм повстав на ґрунті економічного імперіялізму ріжних держав. А тому не в політичному життю треба шукати замирення, а в економічному, коли справді світ думає про розброєння й про мир усього мира.

ВОЛЯ ВЕЛИКИХ ДЕРЖАВ.

Саме тепер мандатна комісія Ліги Націй знову почала студіювати питання, чи Ірак може сам управляти собою й чи не час відібрати від Англії мандат на управу цією бувшою турецькою провінцією. Високий британський комісар в Іраку заявив, що Ірак тепер уже готовий до самоуправи. Він має відповідних провідників і уряд, що справиться зі всіми труднощами державного урядування.

Отака воля великих держав. Хочуть вони, щоб Ірак був самостійною державою й тому самі стараються скорше його звільнити зпід своєї опіки. Та не так поступають ті самі дердержави там, де їх інтереси вимагають панування над певними народами, чи територіями. Навіть кривавою боротьбою не завжди удається вирвати від тих самих держав, або їх васалів, найменші права своїй власній землі тим народам, які великі держави засудили на рабство й поталу.

Така ото однобічна „справедливість" світових держав. Не справедливість, а їх власні інтереси диктують їм їхню політику супроти пригноблених народів і земель.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТРЕБА ДАТИ ДОПОМОГУ, І ТО НЕГАЙНО.

Каси деяких відділів є тепер цілком порожні. І тому треба тепер стільки членів суспендувати. Тому треба доконче ратунку з боку Головної Каси.

У. Н. Союз на тім не стратить, бо позички будуть звернені, а зискає на добрім імени. І буде лекше вербувати нових членів.

Хотів би я ще додати, що секретарі й секретарки при відділах повинні діставати постійну заплату, хоч би невелику, а це буде для них великою заохотою до праці.

Іван Воргач, відділ 2,
Монт Кармел, Па.

—o—

МАЛІ ВІДДІЛИ ЦЕ КОЛОДА В РОЗВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЇ.

Думка в справі злуки малих відділів по місцях у великі є доброю і її треба перевести за всяку ціну. Великий відділ це велика сила. Можна дати членам кращу поміч, до нього краще молодь притягнути, в великих відділах можна крашу завести карність, кращих урядників вибрати і кращу народну працю повести, а все те з меншими коштами, ніж з малими відділами. Хто тільки трохи справедливо дивиться на подроблені наші відділи, цей мусить признати, що вони подробилися через амбіції поодиноких членів і тільки через ті амбіції держаться на шкоду членам і нашій орґанізації. Простий розум каже, що в злуці сила. Чомуж дробитися? Чому далі терпіти те, що виходить на нашу шкоду?

Я мав нагоду бути на чотирох мітинґах відділів У. Н. Союза і всюди чув, що члени на загал є за злукою. В нас годяться, щоби всі чотири відділи злучилися і створили новий відділ з новою назвою. Не бракує таких, що не є згідні, але я певний, що й вони побачать вкінці свій блуд і згодяться на злуку.

Будучи у відділі 230 У. Н. Союза, який має коло 150 членів, я відразу побачив ріжницю між ним і малими відділами. Тут був порядок, всі сиділи тихо, кождий звертався до предсідателя з просьбою о голос, збирання вкладок ішло справно, спокійно й скоро, аж мило було на це глядіти. А як я порушив справу злуки відділів, то не було ніякого спротиву. Свідомі члени відразу зрозуміли своє власне добро.

У нас в Йонгставн вже перейшов нарід ріжну практику з церковним запомоговим товариством, Січю й У. Народним Домом. Вже знаємо добре, що значить роздор і роздроблення. Тому саме тепер є добра нагода подумати над обєднанням наших сил. А злука відділів У. Н. Союза в один великий відділ є тою щасливою думкою, котра, якщо буде переведена, принесе великі користи не тільки членам У. Н. Союза й самому Союзови, але й самій нашій громаді й народній справі.

І. Кравець,
член 140 від. У. Н. Союза
в Йонгставн, О.

Катехит: Вороблик, скажи мені, через що можна дістатися найлекше до пекла?

Ученик: Через податки!

Катехит: Не плети дурниць, хлопче.

Ученик: А чомуж якось тут тато говорив до мами, що через ті податки то нас усіх чорти заберуть?

—o—

Учитель: Отже, чуєте, діти, верблюд може обійтися без води три дні, а навіть довше.

Ученик: А як довго може обійтися без неї, як напється?

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Час від часу появляється на сторінках нашого часопису „Свобода" вістка про випадки смерти членів У. Н. Союза в ріжних місцевостях. Не минуло й нашої місцевости це нещастя. Член 318 від. У. Н. С., **Микола Кравчишин,** умер 4. листопада 1931, побитий автомобілем. Похорон відбувся з української греко-католицької церкви в неділю, 8. листопада, при великім здвизі людей, що без ріжниці партійних і релігійних переконнань прийшли проводити на цвинтар тлінні останки небіщика.

Покійний мав у Злучених Державах велику родину, котра прибула на похорон зі всіх сторін Америки. Окрім того небіщик мав приятелів у своїй і ближчих місцевостях не лише серед Українців, але й чужинців, як Німці, Мадяри, Словаки і нші, що прийшли провожати його тіло на місце вічного спочинку.

Покійний пережив 60 літ життя; з того 40 років жив у Злучених Державах, а в Нортгемптоні понад 30 літ. Похоронні церемонії відправив о. М. Паздрій і о. Ф. Бон з Палмертон, Па. Прощальну проповідь виголосив о. М. Паздрій, в котрій згадав, що небіщик пережив ріжні трудноші власні, щоби дати удержання родині, а дотого ще щось придбати для своїх нащадків. Згадав о. М. Паздрій, що покійний був раніше головним радним У. Н. Союза, де щиро працював для добра орґанізації.

Хай буде земля пером небіщикови. Вічна Йому Память.

В. С., член Союза,
Нортгемптон, Па.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Нен. З. П. Д. М., від. 112, подає до відомі всім своїм членкиням, що місячні збори відбудуться цеї неділі, то є 22 листопада, в гали церковній, зараз по обгослуженню. Проситься довгуючих членкиць вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Марія Розумідо, предс.; Марія Тулай, секр.; Ева Лялюк, скарб.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ТРОЙ, ВОДЕРВЛІТ І КОГУС, Н. Й.

З Українського Дня на край.

Заходом відділів О. Д. В. У. 15-го з Трой, Н. Й. і 13-го з Когус, Н. Й., і Українсько-Американського Горожанського Клюбу в Водервліт, Н. Й., дня 2-го вересня б. р. відбувся Український День в українськім парку в Когус, Н. Й. Комітет, що занявся урядженням цього дня, складався з представників трох вище названих організацій. Український День відкрив короткою промовою голова комітету, гром. Ол. Заяць з Трой, Н. Й. В промові він зясував значіння такого дня й ціль, на яку призначено з нього дохід. Після його промови виступив мужеський хор горожанського клюбу з Водервліт під управою громадянина Л. Шеремети. Між дальшими промовами виступав хор української православної парохії з Трой, Н. Й., під управою гром. І. Павуляка й хор української гр.-кат. парохії в Когус під управою гром. Львівського. Промовляли: о. І. Щуховський з Когус, Н. Й., що в своїй промові коротко представив теперішне положення українського народу та його визвольні змагання; о. І. Гундяк з Трой, Н. Й., звернув свою промову до молодого покоління для знайомлення його з завданнями украніського народу й обовязками американських Українців; гром. Малі́глувка з Когус, Н. Й., подякував всім присутним за участь в підприємстві. Виступали також танцюристи школи В. Авраменка з Трой і Водервліт під проводом п.п. Шклярика й Слоти. Публика була захоплена промовами й виступами хорів і танцюристів. Мимо дощу присутних було досить богато, головно з Трой і Водервліт. Вечером прийшло більше громадян з Когус. Були також гості з Пітсфілд, Масс., Ґудсон й Амстердам, Н. Й., та з інших місцевостей. Комітет Укр. Дня призначив дохід з того підприємства на визвольну боротьбу, яку провадить У. В. О. Чистий дохід з Українського Дня виносив $157.00, що переслано на У. В. О. через Обєднання, яке дійсно обєднує всі здорові творчі елементи українського громадянства в Америці. Дуже мило піднести ту єдність, з якою три українські громади віднеслись до цього підприємства, призначеного на визвольну боротьбу. Мимо ріжниць релігійних, ми всі діти одної матери України. Єднаймося під її блакитно-золотим прапором, щоб скорше побачити нашу Матір вільною й незалежною від ворогів.

Дай Боже, щоб і в інших місцевостях наше українське громадянство вміло таксамо гарно єднатися при праці для рідного народу.

В. Футулуйчук, касієр.

Майблюм поїхав з жінкою над море.

— Вважайте, — просить він купелевого послугача — щоби моїй жінці нїщо не сталося.

— Таж це неможливе! Море зовсім спокійне.

— То ви не знаете моеї жінки. Де вона покажеться, там зараз мусить бути буря!

—o—

Полісмен: Панночко, тут заборонено купатися!

Дівчина: Колиж ви бачили, як я роздягаюся, то чому ви не сказали мені цього скорше?

Полісмен: Бо роздягатися не заборонено.

НОВІ КНИЖКИ,

НА КАМЧАТКУ, спомин з подорожі, І. Мельника. Сторін 217	85
ГОМІН ДУШІ, сучасна повість, Вол. Лопушанського. Сторін 223	1.00
ГУЦУЛЬСЬКИЙ КУРІНЬ, поема, О. Бабія	75
МИНУЛЕ УКРАЇНИ В ПІСНЯ, О. Олеся	75

„SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ЗІ СПОРТУ.

БОРОТЬБА.

Український борець Юрій Заринів знову вернувся до Ню Йорку для боротьби. Він по-старому тішиться пошаною й признанням серед численної публики за його коректні й спортменські способи боротьби та в захованню підчас своїх виступів.

Нарівні з ним тішиться також пошаною й заслуженим успіхом литовський борець Карло Пожело, що тепер бореться разом з Зарином у „Сен Ніколас Арена" під керуванням спортмена Германа.

Американська преса пише про Ю. Заринова як про українського чемпіона важкої ваги. Це заслуга самого Заринова, що його не „пошивають", як інших Українців спортсменів, у „русских". Ось зразок американської замітки про боротьбу Ю. Заринова:

ZARYNOFF PINS M'GILL IN 24:30

Falls on Top of Nebraskan on St. Nick Mat; Cornsweet Throws Massimo.

George Zarynoff, Ukrainian heavyweight mat champion, pinned Pat McGill, of Nebraska, in twenty-four minutes, 30 seconds of a bout scheduled to a finish at the St. Nick's Arena last night.

McGill had Zarynoff all set for an airplane spin when he suddenly slipped. Zarynoff, falling on top of him, put all his strength and weight on McGill, pinning his shoulders to the mat, although Pat struggled several minutes to come out from underneath but failed.

Football tactics proved successful on two occasions last night when Harry Cornsweet, 205, formerly of Brown University, and Len Macaluso, 208, former Colgate football star, finished their opponents with "flying tackles". Cornsweet flattened Clevio Massimo, 197, Brooklyn, in 17 minutes 29 seconds of a match scheduled to a finish, and Macaluso pinned Tony Felice, 210, Italy, in 15 minutes 43 seconds. Massimo substituted for Carl Vogel.

Mihaly Orgovanyi, 203, Hungary, toyed with Alex Hedlung, 206, Finland, and flattened him with a body slam in 18 minutes 10 seconds.

Carlos Henriquez, 186, Spain, scored over Paul Finsky, 203, Poland.

Karl Pojello, 192, Lithuanian champion, pinned Tony Rocco, 193, Italy, with a double supplex hold in 12 minutes 45 seconds in the last thirty-minute match.

(New York American, November 19, 1931).

ТАРЗАНІВ СИН.

(94).

Поспішно розвязано вузли й Корак звільнився з мотузів. Він випростувався в увесь зріст і кинувся на шию свому батькови. До них підступила Меріем. Батько Корака звернувся до неї зі словами: „Я тобі казав, щоб ти вернулася на фарму. Чому ти тут?" „Ви мені сказали, що моє місце біля того, кого я люблю" — відповіла Меріем. Притім вона так подивилася на Корака, що не було сумніву, кого вона любить.

—o—

Корак кинувся до неї. Хотів її обняти, але схопив лише за руку й, клякнувши, почав цілувати. Потім усі трое рушили з джунглів на шлях, щоб скорше вернутися на фарму. Батько Корака вигукнув на всі свої могутні груди свій старий клич перемоги й радости. Луною розлягся по джунглях його голос. Коли останні згуки луни затихли, всі почули якийсь тріск і сильний шелест між деревами, а скоро побачили великана-малпу.

—o—

Наближаючися ближче, вони пізнали старого Акута, що приглядався їм зі своїми товаришами. Акут також скоро пізнав обох мужчин. Радости його не було кінця. Він високо підстрибував, бив своїми довгими руками об землю й знову підстрибував високо вгору, викрикуючи своєю мовою: „Тарзан, пан і владика джунглів, вернувся до нас! Тарзан між нами!" Корак подивився на батька: „Так, правку каже Акут! Тарзан є знов один!"

За два дні всі трое вийшли на широкий шлях. Тут вони на завжди розпрощалися з Акутом. Тарзан знайшов на дереві заховане ним убрання й передягся. Лишивши молодших, що пішли по шляху, сам пішов через джунглі навпростець до фарми, щоби звідти вислати їм назустріч коні. Жінка стрінула його біля фарми з великим задоволенням, що нарешті він вернувся, але була засмучена тим, що з ним не вернулася Меріем.

—o—